

TƏBİİ QIDALANAN SÜDƏMƏR YAŞLI UŞAQLARIN NƏCİSİNİN XARAKTERİ

Bağirova M.H., Bəylərova R.R., Bayramov İ.P., Əhmədzadə X.Ə., Rüstəmovə Y.K.

Azərbaycan Tibb Universitetinin Yoluxucu xəstəliklər kafedrası

Aparılan tədqiqatın nəticələri göstərir ki, ana südü (AS) təbiət tərəfindən yaradılan unikal bir məhsuldur və uşağın normal inkişafını təmin edən, erkən allergiyadan, dizbakteriozdan və bağırsağ infeksiyalarından qoruyan birinci vaksina hesab edilir. AS-in yüksək dəyərini onun tərkibinin uşağın toxuma strukturu ilə çox yaxın olması ilə izah etmək olar. A/S yeni doğulmuşlar ilə ana arasında təmas yaradan bioloji zəncirin əsas həlqəsi olub, uşağın bütün tələbatlarına cavab verir və ona görə tez həzm olunur. Təbii qidalanan südəmərlərin nəcisinin xarakteri ananın qidalanmasından, uşağın əmməsindən və mədə-bağırsağ traktının inkişafından asılı olaraq dəyişir. Onların əksəriyyətinin nəcisi duru, selikli, ağ yumaqcıqlı, turş qoxulu, sarı, sarı-yaşıl rəngdə, patoloji qarışıqsız olur və çox vaxt bağırsağ infeksiyalarına oxşadılır. Aparılan tədqiqatın nəticələri göstərir ki, A/S ilə qidalanan uşaqların nəcisinin dəyişkənliyi təbii qanunauyğun haldır və heç bir müdaxilə, müalicə tələb etmir.

Açar sözlər: ana südü, südəmə uşaq, ishal.

Ana südü ilə qidalanma yenidoğulmuşların qidalanmasının təbii forması olub, bioloji evolyusiyanın gedişində formalaşır, məhz ona görə də yenidoğulmuş və südəmə uşaqların bu qidalanmasına fizioloji adekvat qidalanma kimi baxılır. Laktotrof qidalanma dölün hematotrof qidalanmasının postnatal ekvivalenti hesab edilir. Uşaq doğulandan sonra “ ana-plasenta- döl sistemi ” onun postnatal analoqu olan “ana-süd vəzi-nativ süd-uşaq” sisteminə genetik əlaqə saxlanılmaqla transformasiya olunur. Ana südü təbiət tərəfindən yaradılan unikal məhsuldur, mürəkkəb və çoxkomponentli kimyəvi tərkibə malikdir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının general direktoru Tedros Adxan Qebreyesus ana südünü uşaq üçün birinci vaksina adlandırır [1,2,3]. Bütün dünyada avqustun I həftəsi döşlə əmizdirmə həftəsi kimi qeyd edilir. Bioloji aktiv və müdafiə faktorlarının müxtəlifliyi hesabına uşağın adaptasiya potensialı təmin olunur, xarici mühitin müxtəlif faktorlarının orqanizmə mənfi təsiri minimallaşdırılır. Ana südü körpənin həyatını, inkişafını, sağlamlığını təmin etməklə uşaq orqanizmini erkən baş verən allergiyadan, dizbakteriozdan, piylənmədən, infeksiyalardan qoruyur, mübadilə pozğunluqlarının və xəstəliklərinin baş verməsinin qarşısını alır [4,5,6].

Ana südünün yüksək dəyəri hər şeydən əvvəl onun tərkibi ilə uşaq orqanizminin toxumalarının hüceyrə tərkibinin çox yaxın

olması ilə izah olunur. Ana südü yenidoğulmuşlar ilə ana arasında təmasın yaranmasını təmin edən bioloji zəncirin əsas həlqəsini təşkil edir və uşağın bütün tələblərinə cavab verir. Təbii qidalanma zamanı uzun müddətli fiziki və emosional təmas proseslərində ana ilə uşaq arasında əlaqənin yeni növləri formalaşır ki, onun da mənbəyini hamiləlik təşkil edir.

Ana südünün tərkibinə 100-dən çox həyati vacib inqridiyentlər daxildir, hansı ki, heç bir təbii mənbədə tapmaq və ya laboratoriyada sintez etmək olmur. Elmin inkişafı nəticəsində ana südünə identik olan süni qarışıqların istehsal olunmasına baxmayaraq, onlar uşaqlar üçün tam ideal hesab olunmur [7,8]. Ana südü körpənin individual xüsusiyyətlərinə uyğun olur, məhz ona görə uşaq onunla özünə lazım olan komponentləri alır. Bu süd bütün körpələrə uyğundur, nə çox yağlı olur, nə də çox sulu. Ana orqanizmi o qədər müdrikdir ki, öz körpəsinin sorğusuna çox həssas reaksiya verir. Ona görə ana südü tərkibcə konkret bir uşaq üçün optimaldır, yəni ana ancaq öz körpəsi üçün eksklyuziv məhsul hasil edir və onun tərkibi uşaq böyüdükcə dəyişir, qida inqridiyentləri uşağın tələbatına uyğunlaşır [9,10]. Təbiətin möcüzəsi odur ki, hətta bir qidalanmanın gedişində ana südünün tərkibində kəskin dəyişikliklər baş verə bilər. Belə ki, aktiv, acgöz, qısamüddətli əmmə prosesində uşaq suda həll olan vita-

minlərlə zəngin olan duru,sulu “ ön südü ” almaqla suya olan tələbatını ödəyir, ləng, tənbel uzunmüddətli əmmədə isə yağlı, fermentlərlə, yağda həll olan vitaminlərlə zəngin olan “ arxa südü ” alır, məhz onun hesabına uşağın aylıq çəkisi stabil artır.

Südəmər uşağın əhval-ruhiyyəsi və davranışı da ana südünün tərkibinə təsir edir. Belə ki, körpə ağlayanda dərhal süddə təbii trankvilizatorlara oxşar maddələr əmələ gəlir. Uşaq köpdən ağlayanda ananın orqanizmi ağrıkəsici maddələr hasil edib südə qatır. Südəmər uşaq infeksiyon xəstəliyə yoluxduqda ana südündə antitellər hələ inkubasiya dövründə əmələ gəlir və xəstəliyin ilk əlamətləri əmələ gəlməmişdən əvvəl körpənin sağlamlığı uğrunda mübarizə aparır.

Ana südündə zülallar 1% olur. İlk baxışda bu çox aşağı görünür, inək südündə isə çoxdur. Lakin ana südündə zülallar uşağa lazımi miqdarda olur. Bu zülallar əsasən zərdab zülalları olan zərif albumin və qlobulindən ibarət olub asan həzm olunur, uşaq orqanizmi tərəfindən yaxşı mənimsənilir. Kobud zülal olan kazein ana südündə inək südünə nisbətən 10 dəfə azdır. Ana südü əsasən zərdab zülalı olan laktoqlobulindən ibarət olub, laktozanı sintez edən fermentlərin əsas komponenti hesab olunur. İnək südündən hazırlanan qarışıqlarda laktoqlobulin olmur. Mədə şirəsinin təsiri altında ana südü zülallarından zərif kövrək yumaqcıqlar əmələ gəlir və onlar da həzm fermentlərinin təsirinə tez məruz qalırlar. Həzm proseslərini həm də ana südünün tərkibində olan xüsusi fermentlər asanlaşdırır. Yüksək keyfiyyətli bu zülallar uşaqların, əsasən də həyatlarının birinci ilində inkişafında, boyatmasında mühüm rol oynayır. Belə ki, bu yaşda uşaqlar başqa dövrlərə nisbətən daha sürətlə böyüyürlər.

Ana südündə zərdab zülallarından başqa, inək südündə və süni qarışıqlarda olmayan taurin və laktoferrin olur. Taurin beyinin və sinir sisteminin inkişafını təmin edir. Laktoferrin ana südündə olan dəmiri uşaq orqanizminə daşıyır, həmçinin bağırsaqda zərərli bakteriyaların və göbələklərin inkişafının qarşısını alır.

Ana südü yağlarının özünəməxsus xüsusiyyətləri onların yüksək səviyyədə (90-95%) sorulmasını təmin edir. Onlar həzm fermentlərinin təsirinə tez məruz qalır, nazik emulyasiya əmələ gətirirlər. Öz tərkibinə görə ana südü yağları polidoymamış yağ turşularından təşkil olunub, inək südünə nisbətən 1,5-2 dəfə çoxdur və onların həzmi südün tərkibində olan xüsusi ferment-lipazanın hesabına baş verir. Yağlar ən çox dəyişən inqridiyentlərdir, onların miqdarı əmizdirmə prosesində dəyişir, gün ərzində eyni olmur.

Beynəlxalq Səhiyyə Təşkilatının tədqiqatları göstərir ki, südəmər uşaqlar özləri enerji tələbatlarını tənzimləyirlər. Uşaq böyüdükcə onun energetik tələbatına uyğun olaraq yağların miqdarı artır. Ana südündə doyma faktoru olur ki, o da körpədə doyma hissi yaradır və onda uşaq əmmir. Əvəz olunmayan yağ turşuları sinir impulslarının ötürülməsini təmin edən sinir liflərinin mielin qişasının tərkibinə daxildir [11,12].

Ana südü karbohidratlarının 90%-i süd şəkərindən -laktozadan ibarətdir, böyüyən uşaq orqanizminin tələbatının 40%-ni ödəyir. Laktoza nazik bağırsaqdan dəyişilməmiş (parçalanmamış) şəkildə yoğun bağırsağa keçir və orada faydalı bakteriyaların inkişafına stimulədicə təsir göstərir. Laktoza B qrupu, C vitaminlərini hasil edən Lactobacillus bifidus bağırsaq koloniyalarının əmələ gəlməsini tənzimləyir, bununla da bağırsaq çöplərinin çoxalmasının qarşısını alır, məhz ona görə təbii qidalanmada olan uşaqlar kəskin bağırsaq infeksiyaları ilə nadir halda xəstələnirlər. İnək südü laktozası isə əksinə bağırsaq çöplərinin çoxalmasına təkan verir. Laktozadan əlavə ana südündə az miqdarda qalaktoza, fruktoza, oliqosaxaridlər də var [13,14].

Ana südündə mineral maddələr uşağın normal inkişafını təmin edən optimal miqdarda olur. Baxmayaraq ki, ana südündə Ca və P-ün miqdarı inək südünə nisbətən azdır, lakin daha yaxşı mənimsənilir. Ca və P ana südündə 2:1 nisbətində, inək südündə 1:1 nisbətində olur. Ana südü uşağın normal inkişafı üçün lazım olan Fe, Cu, Zn və digər mikroelementlərlə daha zəngindir və onların mənimsənilməsi daha yüksəkdir. Ana südündə olan Fe-mun 50-70%-i südlə uşağa

keçir. Süni qidalanmada isə inək südündə olan Fe-mun 10%-i və süni qarışıqlarda isə 4%-i keçir.

Ana südünün vitamin tərkibi uşaq orqanizminin tələbatını ödəyir. A, E, D vitaminləri nisbətən çoxdur, birləşmələr şəklindədir və asan mənimsənilir.

Müəyyən olunub ki, ana südünün həzmi üçün 3 dəfə az mədə şirəsi, duz turşusu və fermentlər tələb olunur.

Ana südündə orqanizmi infeksiyalardan qoruyan müdafiə faktoru- xüsusi immunoloji aktiv maddələr və hüceyrə elementləri var. Bu faktorlara lizosim,interferon, laktoferrin, immunoqlobulin və s. aiddir. Ana südü uşağı onun özünün şəxsi müdafiə sistemi əmələ gələnə kimi qoruyur, digər tərəfdən körpənin immun sisteminin formalaşmasını tənzimləyir. Ananın orqanizmində daima bakteriya, viruslara qarşı antitellər əmələ gəlir, südə keçir. Ana südünə virusların fraqmentləri düşür və uşaq orqanizminin onlara qarşı həssaslığını tənzimləyir, nəticədə effektiv immumizasiya baş verir. Bununla əlaqədar olaraq südəmərlər az xəstələnirlər, xəstələndikdə isə yüngül keçirirlər. Heç bir süd məhsulunda immunoqlobulin, ferment, faqosit kimi müdafiə faktorları yoxdur [15].

Ana südünün üstünlüklərindən biri də onun tərkibində uşağın boy artımını təmin edən boyatma faktorları kompleksinin, xüsusi hormonların olmasıdır. Ona görə təbii qidalanmada olan uşaqların fiziki, sinir-psixi inkişafı optimal tərzdə baş verir. Onlar nisbətən sakit, müvazinətli, daha yaxşı təmaslı olurlar.

Təbii qidalanmada olan südəmərlər uşaqlar anatomik, morfoloji və funksional cəhətdən yetkin deyillər. Həmçinin onların həzm sistemi də tam formalaşmayıb. Mədə bağırsağ traktının yetkinləşməsi müxtəlif südəmərlərdə fərqli olur. Lakin onların hamısı üçün orta qanuna uyğunluqlar var. Doğulandan sonra I gün qatı, tünd, yaşıl və ya qara rəngdə, çətin yuyulan mekoniy xaric olur.

Anada ağız südü çoxdursa və ya süd gəlirsə nəcis xarakteri dəyişir, boz-yaşıl və ya sarı-yaşıl rəngdə olan nəcisə çevrilir, sutkada 1-4 dəfə olur. Bu günlərdə ağız südü keçid südünə dəyişir. 7-14-cü günlər laktasiya baş verəndə keçid südü yetkin

südə çevrilir. 21-ci gün ana südü nisbətən daimi xarakter alır və uşaq hər gün müntəzəm bayıra çıxır. 6 həftəyə kimi hər qidalanmadan sonra nəcis ifraz oluna və ya 3-5 gündə 1 dəfə ola bilər. Nəcis ifrazının çox olması pozğunluq və ya gec olması qəbizlik sayılır. Əsas uşağın çəkisidir. Həyatın 2 həftəsində çəki doğulanda olan çəkiyə bərabər və ya ondan çoxdursa, narahat olmağa dəymir. Süni qidalanmadan fərqli olaraq təbii qidalanmada olan uşaqların nəcisinin miqdarı, keyfiyyəti tədricən dəyişə bilər.

Laktasiyanın birinci 6 həftəsi ərzində ana südünün özünün işlədici effekti olur. 6 həftədən böyük uşaqlarda nəcisə nəzərə çarpan dəyişikliklər baş verir. Bu dövrdə ana südünün tərkibi yenidən dəyişir, uşağın həzm sistemi daha çox ferment hasil etməyə başlayır. Ana və uşağın həzmin yeni tipinə uyğunlaşmasına 3 gündən 1 həftəyə qədər vaxt tələb olunur. Uzanmış ferment krizi südəmərlərdə, adətən 2 həftədən sonra başa çatır və çox valideynlər görürlər ki, sutkada 6-8 dəfə nəcisi olan uşaqları indi gündə və ya bir neçə gündə 1 dəfə bayıra çıxırlar. Əgər bu vəziyyət uşağı narahat etmirsə onun bağırsağının öz-özünə müstəqil təmizlənməsinə imkan vermək lazımdır.

Nəcisin ifrazının sayından asılı olmayaaraq, südəmərlərin əksəriyyətində nəcis duru, selikli, ağ yumşaqcılıq, turş qoxulu, sarı, bəzən yaşıl rəngdə olur. Nəcisin bu xarakteri uşağı narahat etmirsə bu yaş qrupu üçün normal sayılır. Belə ki, körpənin həzm sistemi yeni qidalanma növünə uyğunlaşır və həzm fermentləri lazımi miqdarda olmur. Bağırsaqda faydalı bakteriyalar meydana çıxır. Nəcisin yaşıl rəngdə olması qidalanma balansının pozulmasını göstərir. Bəzən uşaqlar ön südü əmir, arxa südə çatmırlar. Ön süddə su və süd şəkəri çox olur, laktaza fermenti kifayət qədər olmadığına görə laktozanın bir hissəsi yoğun bağırsağa keçir, özünə çoxlu suyu cəlb edir və duru nəcisə səbəb olur. Körpənin bu halı anaları çox narahat edir, əksəriyyəti uşaqlara antibiotik, probiotik,adsorbent və s. preparatlar verərək müalicə aparırlar, bu isə uşaq orqanizminin bağırsağ mikroflorasının normal formalaşmasına mane olur. Ona görə uşağı bir döşdə lazımi qədər saxlamaq lazımdır ki,

uşaq yağlar və yağda həll olunan vitaminlərlə zəngin olan arxa südü əməl bilsin.

Uşaq həyatının birinci 6 ayında nəcisinin rəngi, konsistensiyası əlavə qida qəbulu ilə əlaqədar olaraq dəyişir, turş süd qoxusu kəskin iylə əvəz olunur və konsistensiyası daha bərk olur. Bu da onu göstərir ki, uşaq orqanizmi I əlavə qidaları həzm etmək üçün lazımi miqdarda ferment ifraz edir. VI aydan sonra nəcis xarakteri ananın qidalanmasından çox uşağın qidasının xarakterindən asılıdır. 1-1,5 yaşda südəmərlərdə daimi formalaşmış nəcis olur. Uşaqların MBT 12 yaşda tam yetkinləşir və onların qidası yaşlarına uyğun olmalıdır.

Tədqiqatın əsas məqsədi: Uşaqların fiziki, psixi, intellektual inkişafında, davranışlarının formalaşmasında ana südünün çox mühüm, vacib faktor olmasını, təbii qidalanmada olan südəmərlərin nəcisinin dəyişkən xarakterdə olmasının səbəblərini aydınlaşdırmaq və aparılan yanlış müalicələrin qarşısının alınmasından ibarətdir.

Tədqiqatın materialı və metodları. Bu məqsədlə 0-1 yaş arasında olan təbii qidalanan 50 südəmər uşaq kliniki, laborator müayinə olunub. Müayinə Ə.Qarayev adına 2 saylı BKUX-də aparılıb. Bu uşaqlar nəzarət və əsas olmaqla 2 qrupa bölünüb, hər qrupa 25 uşaq daxil edilib. Müraciət edən anaların əsas şikayəti uşaqlarında duru, selikli, həzm olunmamış, nisbətən çox həcmli, sarı, bəzən yaşıl rəngli nəcislərinin olmasıdır. Bütün uşaqlarda nəcis ümumi və bakteriooloji analizi aparılıb. Nəzarət qrupuna aid olan uşaqların nəcislərinin ümumi analizində epitel hüceyrələri 1-2 g/s, leykosit tapılmayıb, selik az miqdarda olub, bakteriooloji müayinədə patogen və şərti patogen mikroflora tapılmayıb. Əsas qrupa daxil olan uşaqlarda nəcis ümumi analizində leykosit 3-5 g/s, epitel hüceyrələri 3-4 g/s, selik orta miqdarda və bakteriooloji müayinə-sində patogen mikroflora tapılmayıb, şərti patogen mikrofloradan stafilococcus aureus, proteus, candida 10^2 səviyyədə tək və ya müştərək halda tapılıb.

Nəzarət qrupundan fərqli olaraq əsas qrupun uşaqlarına vaxtaşırı simbiotik, həzm fermenti, adsorbent verilib. Hər 2 qrupun uşaqları 1 il ərzində dinamikada nəzarətdə saxlanılıb. Onların fiziki, psixi inkişafı

öyrənilib. Əsas qrupun uşaqlarında müalicənin aparılmasına baxmayaraq, nəcis xarakterində heç bir dəyişiklik aşkar olunmayıb. Hər 2 qrupun uşaqlarının çəki, boy artımı intellektual inkişafı yaşlarına uyğun olub. İl ərzində uşaqların az bir qisminə 1-2 dəfə kəskin respirator xəstəlik, əsasən də diş çıxarma dövründə müşahidə olunub, onun da gedişi hamar, fəsadsız olub.

Aparılan tədqiqatın nəticələri göstərir ki, təbii qidalanmada olan uşaqların əksəriyyətinin nəcisinin bu xarakterdə olması təbii qanunauyğun haldır, uşaq orqanizmi MBT yetkinləşdikcə müstəqil onun öhdəsindən gəlir və heç bir müdaxiləyə ehtiyac qalmır.

Alınan nəticələr:

- Təbii qidalanan südəmər yaşlı uşaqların nəcisinin xarakteri tədricən dəyişə bilər.

- Təbii qidalanan südəmər yaşlı uşaqlarda nəcis ifrazının sayı həyatın altıncı həftəsinə kimi hər qidalanmadan sonra və ya 3-5 gündə 1 dəfə ola bilər.

- Laktasiyanın birinci 6 həftəsində ana südünün özünün işlədici effekti var.

- Nəcis ifrazının sayının çox olması pozğunluq və ya gec olma qəbizlik sayılmır, əsas uşağın çəki artımıdır.

- 6 həftəlikdən böyük uşaqların əksəriyyətinin nəcisinin xarakterində nəzərə çarpan dəyişiklik baş verir. Həmin dövrdə ana südünün tərkibinin yenidən dəyişməsi, uşaqların həzm sisteminin daha çox ferment hasil etməsi baş verir.

- 6-8 dəfə nəcis ifrazı olan uşaqların əksəriyyətində 6 həftəlikdən sonra nəcis ifrazının sayı gündə bir dəfə və ya bir neçə gündə bir dəfə ola bilər.

- Nəcis ifrazının sayının az olmasına baxmayaraq, nəcisləri duru, selikli, ağ yumaqcıqlı, turş qoxulu, sarı, bəzən yaşıl rəngdə olur. Nəcis bu xarakteri uşağı narahat etmirsə, onun bağırsağının öz-özünə müstəqil təmizlənməsinə imkan vermək lazımdır. Bu yaş qrupu üçün normal sayılır, belə ki, nəcis koproloji və bakteriooloji müayinə-sində heç bir patoloji dəyişiklik aşkar olunmur.

- Ana südü ilə qidalanan körpələrin nəcisinin dəyişkən xarakterdə olması təbii qanunauyğun bir haldır və heç bir müalicəyə ehtiyac yoxdur.

ƏDƏBİYYAT:

1. Белоусова Н.А. Материнское молоко «золотой стандарт питания младенца» // Педиатрия -2010-№ 1.с.5
2. Лазарева О.А., Лушин М.В. Влияние вида вскармливания на состояние здоровья детей. // Международный студенческий научный вестник. 2016-№ 4-2
3. Гмошинская М.В. Грудное вскармливание как фактор способствующий устоявлению контакта матери и ребенка . // Вопросы детской диетологии. 2009 –Т.7.-№ 5.-с.50-54.
4. Колтунцева И.В. Роль грудного вскармливания в профилактике ожирения у детей. // Педиатрия (Санкт Петербургская Государственная педиатрическая медицинская академия). 2010.-Т.1.-№1.-с.4344
5. Кондратьева Е.И., Барабаш Н.А., Копырина Т.В. и др. Влияние пролангированной лактации на защитные факторы грудного молока и состояние здоровья детей. // Вопросы детской диетологии. 2011. –Т.9.-№1 –с.27-31
6. Беляева И.А., Гурти Т.В., Митиш М.Д., Зимина Е. П., Ртищева М.С., Гарзын Э.О. Профилактические вскармливания грудным молоком. Пед. Фармакология. 2014; 11/2: 41-46
7. Абольян Л.В., Новикова С.В. Современные аспекты грудного вскармливания // Педиатрия. Журнал им. Сперанского Г.И. 2011 . 90.- № 1. –с.
8. Беляева И.А. Обеспечение грудного вскармливания –важная задача педиатра. Вопросы современной педиатрии. 2011. 1013/ :86 92
9. Полукуева С.И., Павленко В.Д., Стрельникова Т.В. и др. Влияние вида вскармливания на состояние здоровья детей раннего возраста // Медицинский вестник Юга России. 2011.- №3, - с. 45-48
10. Ширикова В.И., Чумакова О.В., Лышков И.В. Грудное вскармливание основа здоровья ребенка // Материалы Всероссийского Научно- практического конгресса « здоровое питание-здоровая нация ». М., 2010. –С.30-33.
11. Schanler R.J. Outcomes of human milk-fed premature infants. Seminars in Perinatology. 2011.35 (11); 29-33
12. Cattaneo A. Academy of Breastfeeding Medicine Founder's Eecture 2011: Inequalities and inequities in Breastfeeding: An International Perspective // Breastfeeding Medicine .2012.- V.7.- №1.-p.3-9.
13. Eidelman A.I. Breastfeeding and the USE of Human Milk: An Analysis of the American Academy of Pediatrics.2012 Breastfeeding Policy Statement // Breastfeeding Medicine. 2012.- V.7. -№ 5.-p.323-324
14. Harkin T. Welness and Disease Prevention Begins of Birth : The Critically important Role of Breastfeeding // Breastfeeding Medicine. -2011. –V.6. - №5. P.245-256
15. Nyqvist K.H. Haggkvist A.P. Hansen M.N. et al. Expansion of the Ten steps to Successful Breastfeeding into National intensive Care : Expert Group Recommendations for Three Guiding Principles // Journal of Human lactation.-2012, -V.28.- №3

РЕЗЮМЕ

Характер стула у детей грудного возраста при естественном вскармливании.

Багирова М.Г., Бейлярова Р.Р., Байрамов И.П., Ахмедзаде Х.А., Рустамова Я.К.

Азербайджанский Медицинский Университет.

Кафедра инфекционных болезней.

Ключевые слова: *материнское молоко, грудной ребенок, диарея.*

Результаты проведенного исследования показывает, что материнское молоко уникальный продукт, созданный природой и считается первой вакциной для ребенка, который обеспечивает нормальное развитие и защищает организм от ранней аллергии, дисбактериоза и кишечных инфекций. Высокая ценность материнского молока объясняется тесной родственной связью состава с клеточной структурой ткани ребенка. Материнское молоко является важным звеном биологической цепи создающий контакт между новорожденным и матерью, отвечает на все требования ребенка, и поэтому быстро переваривается. При грудном вскармливании характер стула часто меняется в зависимости от питания матери, сосания и развития желудочно-кишечного тракта у ребенка. У большинства детей стул бывает жидким, слизистым, с белыми комочками, кислым запахом, желтого, желто-зеленого цвета, патологические примеси отсутствуют, часто это состояние ребенка путают с кишечными инфекциями. Результаты проведенного исследования показывает, что изменчивость стула у грудного ребенка, свойственно естественному состоянию и никаких вмешательств не рекомендуется.

SUMMARY

The nature of the stool in infants with natural feeding

Bagirova M.G., Beilyarova R.R., Ahmedzade H.E., Rustamova Ya.K.

Azerbaijan Medical University. Department of Infections Diseases.

Key words: *mother's milk, baby, diarrhea*

The results of the study show that mother's milk is a unique product created by nature and is considered the first vaccine for the child, which provides normal development and protects the body from early allergies, dysbacteriosis and intestinal infections. The high value of mother's milk is explained by the close relationship of the composition with the cellular structure of the child's tissue. Mother's milk is an important link in the biological chain creating contact between the newborn and the mother, meets all the requirements of the child, and therefore quickly digested. When breastfeeding, the nature of the stool often changes depending on the mother's diet, sucking and the development of the gastrointestinal tract in a child. In most children, the stool is liquid, slimy, with white lumps, sour smell, yellow, yellow-green color, there are no pathological impurities, often this condition of the child is confused with intestinal infections. The results of the study show that the variability of the stool in an infant is a natural state and no intervention is advised.

Бағирова Мəлахət Насиға қızı

Azərbaycan Tibb Universiteti

bmelahet@gmail.com

Redaksiyaya daxil olub: 03.07.2019

Çapa tövsiyə olunub: 18.12.2019

Rəyçi: dosent, t.ü.f.d. Qaragözova A.A.